

Men kan zich afvragen: hoe bleef de brede massa in leven?

Daarbij moet men, dunkt ons, onderscheid maken tussen twee groepen: de landbouwers en de overigen. De landbouwers produceerden rijst en andere levensmiddelen en hoeveel daarvan ook door Republikeinse autoriteiten, door plaatselijke machthebbers en door regionale strijdkrachten werd gevorderd, het was in het belang van die autoriteiten, machthebbers en strijdkrachten om aan de landbouwers voldoende over te laten om met hun gezin in leven te blijven. Het waren uit die brede massa de niet-landbouwers (de landlozen in de *desa*'s en de proletariërs in de grotere bevolkingscentra) die in moeilijkheden kwamen. Anthony Reid heeft er in zijn in '74 verschenen studie *The Indonesian National Revolution 1945-1950* op gewezen dat die moeilijkheden eind '45 en in het jaar '46 vermoedelijk minder acuut zijn geweest dan in de jaren '47, '48 en '49 doordat de Republikeinse autoriteiten aanvankelijk konden beschikken over de grote voedselvoorraden die door de Japanse legerbesturen vooral op Java en Sumatra waren opgebouwd. Begin '47 waren die voorraden evenwel uitgeput en bovendien gingen later in dat jaar nog twee andere factoren een rol spelen: de Nederlandse marine blokkeerde van januari '47 af alle Republikeinse gebieden en vele van de voor de teelt van uitvoerprodukten belangrijkste delen van Java en Sumatra werden in juli-augustus '47 in het kader van de Eerste Politionele Actie aan de Republiek ontnomen. Er was in de Republikeinse gebieden al voordien maar er werd vooral na die actie door velen bitter geleden, mede doordat de Republiek, wier uitgaven veel hoger waren dan haar inkomsten, van de in november '46 ingevoerde eigen munt- en bankbiljetten steeds grotere hoeveelheden liet drukken (een voorbeeld dat door regionale autoriteiten werd gevolgd). Het Indonesische geld verloor dus snel zijn waarde en doordat er geen enkele prijscontrole was, breidde de zwarte handel zich uit, waarbij de buiten het productieproces staande onvermogens steeds sterker in de verdrukking kwamen. Hoevelen er in de Republikeinse gebieden in de jaren van strijd aan de honger of aan besmettelijke ziekten die niet voldoende bestreden konden worden, zijn bezweken, is niet bekend.

★

Waarom is de Republiek niet aan alle genoemde tegenstellingen en onder alle moeilijkheden waarop wij wezen, bezweken?